

Закон України "Про дитяче харчування"

(В редакції Закону № 142-V від 14.09.2006 року)

Цей Закон визначає стратегічні загальнодержавні пріоритети у сфері забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним дитячим харчуванням з метою реалізації конституційних прав дитини на достатній життєвий рівень, охорону здоров'я і життя, а також організаційні, соціальні та економічні засади державної політики у цій сфері.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

виробник продуктів дитячого харчування - юридична особа, що здійснює господарську діяльність з виробництва продуктів дитячого харчування з метою введення їх в обіг;

виробництво продуктів дитячого харчування - господарська діяльність, пов'язана з виробленням продуктів дитячого харчування, включаючи всі стадії технологічного процесу, у тому числі виготовлення, пакування та етикетування;

грудні діти - діти віком до одного року;

діти раннього віку - діти віком від одного до трьох років;

дитяче харчування - продукти дитячого харчування, що призначені для харчування грудних дітей та дітей раннього віку;

дитячі суміші для грудних дітей - продукти дитячого харчування, що призначені для харчування дітей протягом перших чотирьох - шести місяців життя, які повністю забезпечують потреби грудних дітей у поживних речовинах;

дитячі суміші для подальших етапів годування - продукти дитячого харчування, призначені для годування дітей віком від чотирьох місяців і старше, що являють собою основний рідкий компонент раціону дітей цього віку;

компоненти рецептури - речовини та/або їх суміші, що є обов'язковою складовою продукту дитячого харчування поряд з основною сировиною тваринного та/або рослинного походження;

обіг продуктів дитячого харчування - переміщення (транспортування) або зберігання, будь-які інші дії, пов'язані з переходом права власності чи володіння, включаючи продаж, обмін або дарування продуктів дитячого харчування;

продукти дитячого харчування - харчові продукти для спеціального дієтичного споживання, що призначені для харчування дітей від народження до трьох років;

продукти дитячого харчування на основі соєвого білка - безмолочні суміші, каші та інші харчові продукти, які виробляються із соєвого ізоляту й адаптовані за складом для дітей, які не переносять тваринного молочного білка;

сировина - сировина рослинного та/або тваринного походження, що використовується у виробництві продуктів дитячого харчування;

спеціальні сировинні зони - регіони або окремі господарства, що відповідають умовам виробництва продукції рослинництва і тваринництва, придатної для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування;

якість продукту дитячого харчування - ступінь досконалості властивостей та характерних рис продукту дитячого харчування, які здатні задовольнити фізіологічні потреби організму дитини в продуктах харчування виходячи з їх хімічного складу та енергетичної цінності;

поживна цінність - усі основні природні компоненти харчового продукту, включаючи вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінерали та солі.

Стаття 2. Законодавство України про дитяче харчування

1. Законодавство у сфері забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним дитячим харчуванням базується на Конституції України та включає цей Закон і закони України "Про охорону дитинства", "Про дошкільну освіту", "Про безпечність та якість харчових продуктів", "Про молоко та молочні продукти", інші нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

2. Якщо чинним міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містить цей Закон, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 3. Державна політика щодо забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку дитячим харчуванням

1. Державна політика у сфері забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним дитячим харчуванням, спрямована на зміцнення та збереження здоров'я населення, здійснення профілактики захворювань, пов'язаних з порушенням харчування, поліпшення демографічної ситуації в Україні.

2. Держава гарантує дитині право на охорону здоров'я та сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини, у тому числі раціонального харчування.

3. Держава забезпечує створення соціально-економічних умов, за яких можливо задовольнити потреби кожної дитини у високоякісному та безпечному харчуванні на достатньому рівні.

Із цією метою держава вживає заходів щодо:

1) забезпечення наявності в достатній кількості продуктів дитячого харчування, виготовлених на промисловій основі з високоякісної сировини, вирощеної у спеціальних сировинних зонах, їх доступності та безпечності;

2) безкоштовного та пільгового забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку продуктами дитячого харчування, включаючи дитячі суміші для грудних дітей та дитячі суміші для подальших етапів годування, функціональні харчові продукти, продукти дитячого харчування на основі соєвого білка;

3) забезпечення батьків дітей або їх інших законних представників інформацією щодо раціонального харчування дітей, якості та безпечності продуктів дитячого харчування,

наборів продуктів дитячого харчування та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку дитячим харчуванням;

4) визначення сприятливих спеціальних сировинних зон для виробництва продуктів дитячого харчування;

5) розвитку вітчизняного виробництва широкого асортименту продуктів дитячого харчування, дієтичних добавок, що використовуються у виробництві продуктів дитячого харчування, у тому числі дитячих сумішей для грудних дітей, дитячих сумішей для подальших етапів годування;

6) розвитку вітчизняного виробництва функціональних харчових продуктів для дітей з різними вадами розвитку і захворюваннями;

7) державного стимулювання вітчизняного виробництва продуктів дитячого харчування та сировини для їх виробництва шляхом пільгового кредитування, оподаткування, митного і тарифного регулювання;

8) застосування інших заходів, спрямованих на здешевлення та підвищення якості продуктів дитячого харчування.

4. Державна політика у сфері забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку достатнім, високоякісним та безпечним харчуванням здійснюється органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

5. Кабінет Міністрів України забезпечує здійснення державної політики щодо поліпшення стану дитячого харчування, координує роботу міністерств та інших органів виконавчої влади у цій сфері.

Стаття 4. Порядок забезпечення грудних дітей та дітей раннього віку продуктами дитячого харчування 1. Право дітей на забезпечення достатнім, високоякісним та безпечним харчуванням є складовою частиною гарантованою Конституцією України права на достатній життєвий рівень та охорону здоров'я.

2. Грудні діти та діти другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудні діти та діти раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечуються дитячим харчуванням безкоштовно в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Видатки на забезпечення дитячим харчуванням грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, здійснюються державою за рахунок коштів Державного бюджету України.

4. Набори продуктів дитячого харчування та порядок безкоштовного забезпечення дитячим харчуванням грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджуються Кабінетом Міністрів України.

5. Набори продуктів дитячого харчування (далі - норми) визначаються в натуральних показниках та формуються центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я з використанням нормативів фізіологічної потреби організму дитини у продуктах харчування виходячи з їх хімічного складу та енергетичної цінності з урахуванням рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я. Основним принципом формування

набору продуктів дитячого харчування є забезпечення дитини повноцінним харчуванням для розвитку здорового організму.

6. Органи місцевого самоврядування мають право приймати рішення про додаткове пільгове або безкоштовне забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, з урахуванням місцевих бюджетів.

7. Органи місцевого самоврядування зобов'язані інформувати батьків дітей або їх інших законних представників стосовно норм та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідно до закону.

Розділ II ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І ДЕРЖАВНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ПРОДУКТІВ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Стаття 5. Мета державного регулювання

1. Державне регулювання виробництва та обігу продуктів дитячого харчування здійснюється з метою забезпечення гарантій щодо:

забезпечення наявності в достатній кількості якісних та безпечних продуктів дитячого харчування;

належного захисту життя і здоров'я дітей;

виробництва продуктів дитячого харчування в умовах, що відповідають установленим відповідно до закону вимогам санітарних, ветеринарно-санітарних норм та правил, безпеки та збереження довкілля;

виробництва продуктів дитячого харчування на промисловій основі з високоякісної сировини, виробленої у спеціальних сировинних зонах, та із застосуванням дозволених до використання компонентів рецептури і допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу;

відповідності продуктів дитячого харчування обов'язковим параметрам безпечності та мінімальним специфікаціям якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я;

повноти, достовірності та доступності інформації стосовно продуктів дитячого харчування, у тому числі тієї, що наводиться на етикетці;

здійснення обігу продуктів дитячого харчування з дотриманням умов транспортування, зберігання та інших умов обігу, визначених у декларації виробника.

Стаття 6. Державне регулювання виробництва та обігу продуктів дитячого харчування

1. Державне регулювання виробництва та обігу продуктів дитячого харчування здійснюється шляхом:

затвердження норм та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу

малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

здійснення державного контролю за дотриманням затверджених норм та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

установлення обов'язкових параметрів безпечності та мінімальних специфікацій якості продуктів дитячого харчування, сировини, допоміжних засобів і матеріалів для виробництва та обігу, що використовуються у їх виробництві;

державної реєстрації нормативних документів на продукти дитячого харчування;

державної реєстрації продуктів дитячого харчування;

здійснення державного нагляду і контролю за безпечністю та якістю продуктів дитячого харчування відповідно до закону.

2. Зазначені процедури державного регулювання здійснюються відповідними спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади та їх органами на місцях у межах їх повноважень та в порядку, визначеному законом.

Стаття 7. Державне стимулювання виробництва продуктів дитячого харчування

1. Державне стимулювання виробництва продуктів дитячого харчування здійснюється, зокрема, шляхом:

розміщення державного замовлення серед вітчизняних виробників продуктів дитячого харчування;

розміщення державного замовлення на виробництво сировини для виготовлення продуктів дитячого харчування;

впровадження механізмів здешевлення короткострокових і довгострокових кредитів та пільгового оподаткування для виробників продуктів дитячого харчування;

дотації вітчизняного виробництва сировини, що застосовується для виробництва продуктів дитячого харчування;

встановлення ставок ввізного мита на продукти дитячого харчування, що ввозяться на територію України, подібні (аналогічні) яким виробляються вітчизняними підприємствами;

застосування інших заходів, спрямованих на здешевлення виробництва продуктів дитячого харчування.

Розділ III ОСНОВНІ ВИМОГИ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ПРОДУКТІВ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Стаття 8. Вимоги до сировини, призначеної для виробництва продуктів дитячого харчування

1. У виробництві продуктів дитячого харчування застосовується сировина, яка виробляється переважно у спеціальних сировинних зонах.
2. Порядок надання статусу спеціальної сировинної та загальні вимоги до них визначаються Кабінетом Міністрів України.
3. У спеціальній сировинній зоні забороняється будівництво промислових та інших хімічних об'єктів, що негативно впливають на агрокліматичне та екологічне становище, за винятком випадків, коли це є стратегічно необхідним.
4. Застосування пестицидів та агрохімікатів у спеціальній сировинній зоні провадиться за спеціальними технологіями, що забезпечують отримання продукції, яка відповідає санітарно-гігієнічним вимогам дитячого харчування.
5. Сировина, призначена для виробництва продуктів дитячого харчування, повинна відповідати обов'язковим параметрам безпечності та мінімальним специфікаціям якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.
6. Сировина, що використовується у виробництві продуктів дитячого харчування, не може містити гормональних препаратів та генетично модифікованих організмів.
7. Виробники сировини незалежно від форм власності, які здійснюють виробництво сировини у спеціальних сировинних зонах, у першочерговому порядку залучаються до виконання державного замовлення на виробництво сировини для вироблення продуктів дитячого харчування.

Стаття 9. Основні вимоги до виробництва продуктів дитячого харчування

1. Продукти дитячого харчування, що виробляються в Україні, повинні відповідати обов'язковим параметрам безпечності та мінімальним специфікаціям якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, та бути етикетованими відповідно до закону.
2. Виробництво продуктів дитячого харчування здійснюється виключно на промисловій основі відповідно до нормативної документації із стандартизації.
3. Виробники продуктів дитячого харчування зобов'язані застосовувати на своїх підприємствах санітарні заходи та належну практику виробництва, систему аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках (НАССР) чи інші системи забезпечення безпечності та якості.
4. Нормативна документація із стандартизації щодо виробництва продуктів дитячого харчування та продукція, що за нею виготовляється, підлягають державній реєстрації відповідно до закону.
5. Для виробництва продуктів дитячого харчування забороняється використання сировини, яка містить пестициди, важкі метали, радіонукліди, гормональні препарати, антибіотики та інші небезпечні речовини, наявність яких не допускається державними санітарними нормами або рівні яких перевищують максимально допустимі.
6. Забороняється використання для виробництва продуктів дитячого харчування сировини, що складається або виробляється з генетично модифікованих організмів.

7. Відповідність сировини державним санітарним нормам підтверджується санітарно-епідеміологічним сертифікатом, виданим у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.
8. Харчові добавки, що використовуються у виробництві продуктів дитячого харчування, повинні бути зареєстровані в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я. Забороняється використання барвників для продуктів дитячого харчування, що призначені для грудних дітей, а також штучних барвників в інших продуктах дитячого харчування.
9. Забороняється використання у виробництві продуктів дитячого харчування м'яса механічного обвалювання, шкури свинячої, крохмалю харчового, борошна пшеничного, гідратованих продуктів із сої та її похідних, а також сумішей спецій та прянощів, до складу яких входять незареєстровані харчові добавки.
10. Продукти дитячого харчування повинні мати індивідуальну герметичну упаковку. Упаковки продуктів дитячого харчування, що швидко псуються при порушенні герметичності пакування і потребують зберігання при певних температурних умовах та споживання безпосередньо після відкриття упаковки, повинні бути розраховані на одну порцію споживання відповідно до вікових потреб дитини.
11. Упаковка для продуктів дитячого харчування повинна бути виготовлена з матеріалів, дозволених для використання центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.
12. Використання технологічного обладнання, допоміжних засобів та матеріалів для виробництва та обігу у виробництві продуктів дитячого харчування здійснюється за наявності висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо безпечності харчових продуктів.
13. Декларування виробником відповідності якості та безпечності продуктів дитячого харчування здійснюється в порядку, визначеному законом.

Стаття 10. Основні вимоги до обігу продуктів дитячого харчування

1. Обіг продуктів дитячого харчування у не призначених для цього місцях або у місцях, що не відповідають встановленим санітарним нормам щодо обігу харчових продуктів, забороняється.
2. Продукти дитячого харчування, які ввозяться на митну територію України, підлягають державній реєстрації в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
3. Забороняється обіг продуктів дитячого харчування, якщо вони, зокрема:
 - не відповідають встановленим вимогам якості та безпечності та/або містять генетично модифіковані організми;
 - не супроводжуються декларацією виробника та свідоцтвом про державну реєстрацію;
 - неправильно етикетовані;
 - переміщені через митну територію України як контрабанда;
 - мають термін придатності до споживання, який минув.

4. Продукти, що не відповідають встановленим законом вимогам щодо якості і безпеки, а також вимогам цього Закону, підлягають вилученню з обігу відповідно до закону.

Стаття 11. Окремі вимоги до етикетування продуктів дитячого харчування

1. Етикетування продуктів дитячого харчування здійснюється державною мовою України відповідно до закону.

2. В інформації про склад продукту дитячого харчування наводиться вичерпний перелік усіх компонентів рецептури із зазначенням їх кількісного вмісту в кінцевому продукті в розрахунку на 100 грамів.

3. На етикетці продуктів дитячого харчування, призначених для харчування грудних дітей, повинно наводитися попередження про безумовну перевагу грудного вигодовування та рекомендації щодо необхідності попередньої (до початку споживання) консультації лікаря.

Розділ IV ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДИТЯЧЕ ХАРЧУВАННЯ

Стаття 12. Відповідальність за порушення законодавства про дитяче харчування

1. Особи, винні у порушенні вимог законодавства про дитяче харчування, несуть цивільно-правову, адміністративну, дисциплінарну або кримінальну відповідальність згідно із законом.

2. Шкода, завдана здоров'ю дітей через порушення встановлених вимог цього Закону, відшкодовується у повному обсязі відповідно до закону.

Розділ V МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ ПРОДУКТІВ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Стаття 13. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення належної якості та безпеки продуктів дитячого харчування

1. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення належної якості та безпеки продуктів дитячого харчування здійснюється шляхом:

участі в роботі міжнародних організацій;

укладання міжнародних договорів з розробки нових видів продуктів дитячого харчування та перспективних технологій їх виробництва;

гармонізації вимог щодо якості та безпеки продуктів дитячого харчування з відповідними міжнародними вимогами;

обміну інформацією про заходи, що застосовуються для забезпечення якості та безпеки продуктів дитячого харчування, у тому числі з питань упровадження на підприємствах системи аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках (НАССР).

Розділ VI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2007 року.

Стаття 9 цього Закону у частині впровадження виробниками продуктів дитячого харчування системи аналізу ризиків та контролю (регулювання) у критичних точках (НАССР) та/або інших систем забезпечення безпечності та якості набирає чинності з 1 січня 2008 року.

2. Закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Частину третю статті 33 Закону України "Про дошкільну освіту" викласти в такій редакції:

"3. Грудним дітям та дітям другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудним дітям та дітям раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, за рахунок держави гарантується забезпечення дитячим харчуванням у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України".

4. Кабінету Міністрів України врахувати у проекті Державного бюджету України на 2007 рік видатки на безкоштовне забезпечення грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, продуктами дитячого харчування.

5. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону:

затвердити набори продуктів дитячого харчування (норми) та порядок безкоштовного забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

визначити порядок інформування батьків дітей або їх інших законних представників щодо норм та порядку безкоштовного і пільгового забезпечення продуктами дитячого харчування грудних дітей та дітей другого року життя, які входять до складу малозабезпечених сімей, а також грудних дітей та дітей раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

розробити та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, які впливають із цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із вимогами цього Закону.